

در گذر زمان

خاطراتی از زندگانی

محمد صادق زارع لاری

♦ در گذر زمان

♦ نویسنده: محمد صادق زارع لاری

♦ ناشر: انتشارات راه سبز

♦ نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۵

♦ شابک: ۹۶۴-۹۶۴۶۴-۶-۹

♦ طراح جلد: سید محمد عمرانی

♦ چاپ: یاسین

♦ شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۷۰۰ تومان

انتشارات راه سبز

مجری پروژه:

کروموشی قدسی

قم / خ صفائییه / کوی بیگدلی / شماره ۱۴۹

تلفن: ۷۷۴۰۰۶۹ / تلفکس: ۷۷۳۲۷۱۶ / همراه: ۰۹۱۳۱۵۳۱۳۸۹

فهرست

۹	● مقدمه
۲۱	● میلاد، زادگاه و کودکی
۲۱	در کنار پدر و مادر
۲۲	قحط‌سالی در لار و مهاجرت به جویم
۲۴	ماجرای گاوپلنگ
۲۶	ماجرای دیگری از گاوپلنگ
۲۸	بازگشت به لار
۲۸	جعبهٔ آواز
۲۹	شیوع بیماری وبا در لار
۳۱	● پس از پدر
۳۳	نصیحت آقا سید علی اصغر
۳۴	پایان یافتن دارایی و ارثیهٔ پدر و سختیهای پس از آن
۳۷	شروع به کار ناموفق
۳۹	آغاز به کار موفقیت‌آمیز
۴۱	● در گذر زمان
۴۳	ماجرای کارکردن در سد لار
۴۴	انجام کارهای طاقت‌فرسا
۴۵	نجات از مرگ در کوهستان
۴۷	شب گفتار

- ۴۸ هجوم گرگها
 ۴۹ زلزله لار و آغاز به کار بنایی
 ۵۲ آغاز کارهای تجاری
 ۵۴ امانت‌داری در تجارت
 ۵۵ نجات دو تن از گرداب فساد و تباهی
 ۵۹ تأسیس شرکت و ایجاد اشتغال برای چهل نفر
 ۶۰ فعالیتهای فرهنگی اجتماعی آقای نخبه
 ۶۱ نامهٔ رمزدار
 ۶۳ حکایت شیخ جعفر
 ۶۵ درگذشت والده گرامی
 ۶۵ راه و بیراهه
 ۶۷ همت بلند دار
 ۶۸ نیروی غیبی
 ۶۹ مکافات عمل
 ۷۱ برای تنوع: چند جمله به لهجهٔ محلی لاری
 ۷۳ ● ازدواج و تشکیل خانواده
 ۷۵ بازگشت از مسافرت و دوره سربازگیری
 ۷۶ ازدواج اول و مرگ تنها ثمرهٔ آن
 ۷۸ آیین مراسم عروسی در لار قدیم
 ۸۳ ● سفرهای زیارتی
 ۸۵ زیارت مشهد مقدس

۸۶	خواص قفل طلا
۸۷	سنگ محک
۸۸	سفر به مکه معظمه
۹۱	در شهر پیامبر ﷺ
۹۲	مراجعت به وطن
۹۴	مسافرت به عراق
۱۰۰	سفر دوم به زیارت بیت الله الحرام
۱۰۱	زیارت مرقد مطهر حضرت زینب علیها السلام
۱۰۳	● سفرهای تجاری
۱۰۵	مسافرت به کویت
۱۰۶	مسافرت به قطر
۱۰۹	مسافرت به بندرعباس
۱۱۱	● فرزندان
۱۱۳	ميلاد فرزندان دختر
۱۱۴	ميلاد فرزندان پسر
۱۱۵	ازدواج فرزندان
۱۱۹	● مهاجرت به شیراز
۱۲۰	● کلام آخر
۱۲۳	● تصاویر
۱۲۳	● نسب‌نامه

مقدمه

«قصبه لار در جنوب شرقی فارس به مسافت بس طولانی از شیراز یعنی تقریباً ۴۰۰ کیلومتری آن در مسیر راه این شهر به بندرعباس واقع است. و از طریق جهرم به آنجا می‌روند.

بر اثر موقعیت تجاری آن در زمان شاه عباس کبیر که بندر عباس رونق فراوان داشت، در آنجا بازار و کاروانسرای مهم و عالی ساخته‌اند. و به نام قیصریه خوانده می‌شود و بازار وکیل شیراز را هم به سبک و پیروی از عهد صفویه لار ساخته‌اند. بازار لار در تاریخ ۱۹ دیماه ۱۳۱۷ در فهرست آثار ملی ایران ثبت گردیده است.

شهرستان لار در حال حاضر جنوب شرقی ترین شهرستان سرزمین فارس به شمار می‌رود و در ادوار سابق قسمت‌هایی از نواحی مجاور آن که اکنون قلمرو استان کرمان یا مربوط به فرمانداری کل بنادر و جزائر بحر عمان محسوب می‌شود از لحاظ وضع ابنیه و آتشکده‌ها با آنچه در شهرستان کنونی لارستان وجود دارد شباهت و ارتباط کامل داشته

است».^(۱)

«لار از شهرهای قدیمی فارس و سابق بر این پرجمعیّت از حال بود. جلگه‌ای که شهر را تشکیل می‌دهد با کوه‌های کم‌ارتفاعی محصور و مخصوصاً کوه غربی وصل به شهر است، روی آن ساختمانی است به نام مادر نادر و برای وجه تسمیه‌اش چنین روایت می‌شود که وقتی نادر در تعقیب افغانها در لار بود مادرش فوت می‌کند. برای احترام او برای آنکه فهمانده شود که مادرش مرده لاریها این بنا را بدان نام می‌سازند».^(۲)

در فارسنامه ناصری شهر لار را اینگونه معرفی نموده است:

«بلوک لارستان از گرمسیرات فارس و سیع‌ترین بلوکات است. میانه مشرق و جنوب شیراز افتاده. محدود است از جانب شرق به نواحی عباسی و نواحی سبعه و از طرف شمال با نواحی سبعه و بلوک داراب و جویم و خنج و گله‌دار و از طرف مغرب باز به نواحی خنج و علامرودشت و نواحی گله‌دار و بلوک مالکی و از جنوب به دریای فارس».^(۳)

هم‌اینک لار از آنچه که در فارسنامه نوشته شده بسیار کوچکتر شده. بیشتر مناطق خنج، علامرودشت، گله‌دار، لامرد (تراکمه) که راه لار به دریای فارس بود، در جغرافیای لار بوده‌اند که هم‌اینک همه‌ی اینها از لار جدا شده و خود شهر یا شهرستانی مستقل گردیده‌اند.

۱- اقلیم یارس، سید محمدتقی مصطفوی / ۹۴.

۲- اقلیم یارس، سید محمدتقی مصطفوی / ۳۶۸.

۳- فارسنامه ناصری، حاج میرزا حسین قسائی، ج ۲ / ۱۵۰.

«... در ممالک ایران میانه بلوکات ری (که شهر طهران قصبه آنهاست) و مازندران چندین دشت و کوه و پشته و دره برفراز کوه البرز افتاده که آنها را «لار» ری گویند. چنانکه این لار را، لار فارس. و آب و هوای این دو لار ضد یکدیگرند. و به افسانه گویی که در مردم شهرت دارد که بومی های لاری از سرما و برف و آب به ستوه آمده به شکایت به شاهنشاه پناه برده، تمنای بلوکی را نمودند که نامی از سرما و برف و آب جاری نشوند و شاهنشاه بیش از آنچه خواستند از گرمسیرات فارس به آنها بداد پس لار «ری» وا گذاشته به فارس آمده آنجا را آباد کرده لارستان گفتند».^(۱)

و قصبه لارستان را «لار» گویند. در کتاب برهان قاطع نوشته است در قدیم «لاد» نام شهر «لار» بود که در این زمان دال به راء تبدیل شده لار گویند و این بیت را نسبت به فردوسی دهند:

صفاهان به گودرز کشواد داد به گرگین میلاد هم لاد داد

یعنی کیخسرو وقتی ممالک ایران را قسمت بر بزرگان نمود لارستان را به گرگین بخشید».^(۲)

برخی از پژوهشگران معاصر با دیده تردید نسبت به این موضوع نگریسته و با استناد به منبع ذیل درباره این بیت شعر می نویسد:

۱- فارسانه ناصری، حاج میرزا محمدحسین فسایی، تصحیح و تحشیه دکتر منصور رستگار فسایی، ج ۲/ ۱۵۰۲.

۲- همان، ج ۲/ ۱۵۰۵.

این بیت فقط در چاپ وللس وجود دارد و در چاپهای دیگر شاهنامه نیست.^(۱)

در شهر لار مشاهیر و بزرگان متعددی ظهور یافته‌اند که سلسله جلیله سادات لاری از شجره طیبه سادات موسوی معروفترین این شخصیتها هستند. از جمله و در رأس این سادات ارجمند عالم مجاهد حضرت آیت الله سید عبدالحسین لاری^(۲) نمونه اتم و اکمل مشاهیر لار است. فعالیت‌های منحصر به فرد آیت الله لاری، مجتهد بزرگ و مجاهد سرشناس مناطق جنوبی ایران در قیام علیه استعمارگران انگلیس، حوادث مشروطه و دیگر جریان‌های سیاسی، موقعیت خاص علمی و تقوایی وی، در تاریخ دویست ساله اخیر ایران از او اسطوره‌ای کم نظیر ساخته است. فرزندان و نوادگان آیت الله لاری نیز پس از وی ستارگانی بوده‌اند که نه تنها منطقه جنوب فارس و ایران که اقصی نقاط جهان توانسته‌اند به وسیله روشنای آنها راهنمایی و هدایت گردند.

اسامی برخی از این شخصیت‌های بزرگ در سده اخیر از این قرار است:

- ۱- آیت الله سید عبدالمحمد لاری (فرزند بزرگ آیت الله سید عبدالحسین لاری) مرجع تقلید و مجتهد دارای رساله احکام.

۱- رک: لارستان کهن، ترجمه مقاله مینورسکی در مورد لار، دکتر رستگار فسائی.

۲- آیت الله سید عبدالحسین لاری به سادات شاه رکن الدین دزفولی باز می‌گردد. پدرش سید عبدالله دزفولی نجفی و مادرش فاطمه بیگم دختر آقا سید محمد دزفولی است. سید در سال ۱۳۰۹ هـ.ق و در پی درخواست مردم لار و به دستور میرزای شیرازی به منطقه لار آمد و پس از آن وی و فرزندان به «لاری» ملقب گردیدند.

۲- آیت الله سید علی اکبر موسوی لاری (فرزند دوم آیت الله سید عبدالحسین لاری)

۳- آیت الله سید علی اصغر موسوی لاری (فرزند سوم آیت الله سید عبدالحسین لاری)

۴- آیه الله سید عبدالحسین آیت اللهی (فرزند آیت الله سید عبدالمحمد لاری) امام جمعه لارستان.

۵- مرحوم سید حسین آیت اللهی (فرزند آیت الله سید عبدالمحمد لاری) امام جمعه سابق جهرم.

۶- آقا سید مجتبی موسوی لاری (فرزند سید علی اصغر لاری) نویسنده و اسلام شناس بزرگ معاصر و مدیر مرکز نشر معارف اسلامی در جهان.

شخصیتهای علمی دیگری نیز از جمله مشاهیر معاصر لار به شمار می روند که به نام برخی اشارت می رود: حجة الاسلام و المسلمین نصّابه لاری، حجة الاسلام و المسلمین نخبه الفقّهانی و بزرگان دیگر...

در صد ساله اخیر منطقه لارستان چندین بار مورد هجوم و چپاول معاندین قرار گرفته که هر دفعه سادات و بزرگان منطقه تراکمه (شهرستان لامرد کنونی) و به جهت آشنایی و ارادت به آیت الله سید عبدالحسین لاری و فرزندان وی به یاری لار و لاریها شتافته و از آن منطقه دفاع کرده اند.

در دوره مشروطیت و به دنبال تحریک دولت مرکزی و فریب خوردن

عده‌ای از خوانین برخی از مناطق مجاور لار در استان همجوار آن، این شهر مورد هجوم قرار گرفت و مهاجمین به چپاول و غارت لار پرداختند. منزل عالم بزرگ شیعه آیت‌الله لاری نیز از هجوم در امان نماند و بسیاری از اموال و حتی کتب و مکاتبات سید به غارت رفت. در این هجوم وحشیانه تعدادی از زنان و دختران لاری از ترس هتك حرمت خود را به آب انبارها افکنده و جان باختند.

در پی این اقدام آیت‌الله لاری از سادات و بزرگان تراکمه تقاضای کمک نمود و لذا تعداد زیادی از سادات به همراه تفنگچیان و سران مناطق مجاور به سوی مهاجمین شتافته و به سختی از آنان انتقام ستاندند.

پس از دوره سید نیز در کشمکشهای مختلف، سادات منطقه تراکمه (لامردکنونی) به یاری لار شتافتند. در زمان حکومت پهلوی که اختناق فوق‌العاده‌ای بر مناطق حکمفرما بود از سوی حکومت مرکزی و از هنگ شیراز سواره و پیاده نظام فراوانی برای دستگیری آیت‌الله سید عبدالمحمد لاری متعرض منطقه لارستان شدند.

تفنگچیان منطقه تراکمه به سرکردگی مرحوم سید محمد سید علی (معروف به سید محمد آبشولی) با مهاجمین (نظامین دولتی) درگیر شده و در يك رویارویی سخت، سرهنگ محمدتقی خان عرب فرمانده قشون نظامی پهلوی به دست افراد سید محمد کشته شد.

از آن‌جا که دفتر حاضر مجموعه خاطرات یکی از اهالی شهر لار

می‌باشد، در پیشگفتار آن نقبی را بر تاریخ و جغرافیای لار، زدیم و از ویژگیهای آن سخن به میان آوردیم.

نگارنده این خاطره‌ها در مسیر گذران عمر، روزگار پرمخاطره و سختی را پشت سر گذاشته و از کودکی و همراه با تحمل درد یتیمی و بارنج و مشقت زندگی را به سامان رسانده و اینک بر آن شده تا آنچه بر وی گذشته را در مجموعه‌ای مکتوب و گردآوری نماید. وی در این نوشتار که در واقع نه کتابی است برای آموختن بلکه تجربتی است برای اندوختن، بر این انگیزه است که با به رشته تحریر در آوردن این مطالب نحوه دستیابی به بسیاری از موقفیت‌های خود را پیشکش جوانان این مرز و بوم نماید و به کزات به اشارت بگوید که راه صدساله را یک‌شبه نمی‌توان پیمود که:

«رهر و آن است که آهسته و پیوسته رود»

همچنین در این مجموعه مطالبی به چشم می‌خورد که خاطراتی کاملاً شخصی است اما به پیشنهاد شخص وی بر آن اشارت رفته و از قلم نیفتاده است.

این مجموعه را به سفارش یکی از دوستان، تدوین، تصحیح و ویراستاری کرده و برای چاپ آماده نمودیم.

خدایمان در نشیب و فراز زندگی توفیق عبودیت و بندگی را عنایت بفرماید.

شیراز - زمستان ۸۴

سید ابوالحسن عمرانی

(از سادات تراکمه‌ای شیرازی) معروف به بحرینی